

Handelingskader opvang vluchtelingen en huisvesting statushouders

Inleiding

De gemeente Olst-Wijhe vangt vluchtelingen op en huisvest statushouders, zoals wettelijk verplicht. Daarnaast is er een inspanningsverplichting voor de opvang van Oekraïense ontheemden. De gemeente vangt vluchtelingen op en biedt huisvesting, tenzij er gegronde redenen zijn die dit niet mogelijk maken. Om inzage te krijgen in het handelingskader voor de keuze van locatie, opvang en huisvesting, is dit document opgesteld.

Waarom een handelingskader?

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om mensen in nood op te vangen en hen te helpen integreren in de samenleving volgens de "Olst-Wijhese aanpak", die verder gaat dan alleen de basale voorzieningen bed, bad en brood. Daarnaast is per februari 2024 de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) van kracht. Voor de gemeente Olst-Wijhe betekent dit dat naast de ontheemden uit Oekraïne en statushouders ook asielzoekers een plek moeten krijgen.

De toenemende aantallen vluchtelingen vereisen duidelijke richtlijnen om deze taak duurzaam en efficiënt te vervullen. Anderzijds kent het absorptievermogen van de samenleving haar grenzen. Met dit handelingskader worden de voorwaarden aangegeven waaronder asielzoekers, ontheemden uit Oekraïne en statushouders welkom zijn. Dit beoogt transparantie en voorspelbaarheid in het gemeentelijk handelen, rekening houdend met de draagkracht en het draagvlak in de samenleving.

Dit handelingskader bevat drie onderdelen: algemene uitgangspunten, uitgangspunten voor de opvang en huisvesting, en uitgangspunten voor de locatiekeuze.

Algemene uitgangspunten

- Wettelijke en regionale verplichtingen: De opvang van vluchtelingen en statushouders is een landelijke taak die regionaal wordt uitgevoerd, met inachtneming van de lokale draagkracht. De gemeente vangt het aantal mensen op dat vanuit wettelijke en regionale verplichtingen aan de gemeente is toegewezen. Hierbij is het uitruilen van taakstellingen in de regio mogelijk.
- Transparantie en betrouwbaarheid: De gemeente wil transparant en betrouwbaar zijn naar inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers. Hiertoe informeert de gemeente regelmatig over dit onderwerp en werkt waar mogelijk samen met inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers.
- Communicatie: Inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers worden geïnformeerd over het vluchtelingenvraagstuk en de betekenis voor Olst-Wijhe. Daarbij is er aandacht voor de verschillende doelgroepen en regelgeving, wie waarover gaat (gemeenteraad, college, COA, Nidos, etc), de wettelijke taken die de gemeente heeft en de bestuurlijke verantwoordelijkheid die genomen wordt. Ook wordt inzichtelijk gemaakt wat er in het maatschappelijk veld in Olst-Wijhe gebeurt. Duidelijkheid over de opgave en openheid over de dilemma's en risico's. Onderwerpen als verschillen in doelgroepen en tegengestelde meningen maken onderdeel uit van de communicatie. Na de vaststelling van dit handelingskader door de gemeenteraad, voert de gemeente een communicatieplan uit. Daarin wordt de context, de opgave en hoe de gemeente wil handelen op verschillende manieren en momenten duidelijk gemaakt.
- Financiële middelen: De beschikbare financiële middelen van het Rijk moeten voldoende zijn voor de opvang, huisvesting, participatie en integratie.
- Periodieke evaluatie: Deze uitgangspunten worden voortdurend geëvalueerd en aangepast zodra de omstandigheden daarom vragen.

Uitgangspunten voor opvang en huisvesting

- Duurzaam bestaan: Vluchtelingen en statushouders krijgen de kans op een duurzaam bestaan, met aandacht voor veiligheid, geschikte huisvesting en integratie in de gemeenschap. Om dit te realiseren, moet er voldoende huisvesting en begeleiding beschikbaar zijn.

- Participatie en integratie: De gemeente stimuleert participatie in werk, onderwijs en verenigingsleven, met ondersteuning van maatschappelijke partners. Hiervoor is het vereist dat er voldoende capaciteit bij maatschappelijke partners en onderwijsinstellingen aanwezig is, dan wel dat hiervoor kan worden gezorgd.
- Kleinschalige opvang: De gemeente streeft naar kleinschalige opvanglocaties tot circa 60-90 personen of passend bij de lokale omgeving.
- Structurele opvang: Structurele opvang heeft de voorkeur boven tijdelijke opvang vanwege betere voorspelbaarheid en voorbereiding.

Uitgangspunten voor locatiekeuze

1. Bij de zoektocht naar locaties voor de opvang van ontheemden wordt een vast stramien gehanteerd:
 - a. De samenleving (inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers) wordt gevraagd mee te denken en mogelijke kleinschalige locaties aan te dragen. Ondertussen bekijkt de gemeente ook zelf welke locaties geschikt zijn.
 - b. De taakstellingen worden elke twee jaar door het Rijk gepubliceerd in de Staatscourant. Aansluitend worden inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers geïnformeerd en uitgenodigd om mee te denken over de invulling van de betreffende taakstelling.
 - c. Locaties die zijn aangeboden, worden beoordeeld op geschiktheid. Dit doet de gemeente in overleg/afstemming met de eigenaar. Verder wordt hier (nog) niet over gecommuniceerd.
 - d. Wanneer een locatie geschikt/kansrijk is, worden de volgende stappen genomen: voorgenomen besluit college, informeren gemeenteraad (mondeling), informeren direct omwonenden, informeren Plaatselijk Belang, informeren bredere omgeving, daarna brede communicatie via de gemeentelijke kanalen en pers. Deze stappen sluiten aan bij het participatie handvest van de gemeente waarbij informeren het uitgangspunt is.
 - e. Verdiepend onderzoek, nauwe afstemming en direct persoonlijk contact met betrokkenen, onder wie omwonenden. Aanvraag benodigde vergunningen.
 - f. Definitieve besluitvorming door het college, tenzij er sprake is van een opvanglocatie voor asielzoekers. Aangevuld met de communicatie in dezelfde volgorde zoals hierboven omschreven.
 - g. Als een voorstel voor een opvanglocatie significant afwijkt van het handelingskader dan zal dit voorstel ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.
2. Vanaf de start is er duidelijkheid over de einddatum van de opvang. Ook wordt aangegeven hoe de gemeente, eventueel in samenwerking met COA, Nidos of de Veiligheidsregio, het vervolg van de opvang organiseert.
3. Rond alle locaties waar vluchtelingen of statushouders in groepsverband worden opgevangen, zijn de signalen van omwonenden belangrijk voor goed beheer en het kunnen oplossen van knelpunten of onduidelijkheden. Daarom zorgt de gemeente bij elke locatie voor een direct benaderbare contactpersoon en wordt er periodiek overleg met omwonenden belegd.

Gevolg

Indien opvang en/of huisvesting niet onder bovenstaande voorwaarden gerealiseerd kan worden en de marges van onze maatschappelijke draagkracht worden overschreden, waardoor er niet voldaan wordt aan de wettelijke taakstelling, resulteert dit in een gemotiveerd collegebesluit. Vervolgens worden de provinciale regietafel en de staatssecretaris geïnformeerd.

Conclusie

Door de uitgangspunten van opvang en huisvesting vast te leggen in een handelingskader, is duidelijk onder welke voorwaarden Olst-Wijhe in staat is om vluchtelingen op te vangen en ze een 'Sallands huis én thuis' te geven. Dit gebeurt met de Olst-Wijhese aanpak.